

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Економічний факультет
Кафедра фінансів і кредиту**

Грошові потоки підприємства та їх організація

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконав: студент 4 курсу, групи 472,
денної форми навчання,
спеціальності 072 “Фінанси, банківська
справа та страхування”

Погинайко Максим

Віталійович _____

Керівник: доцент кафедри фінансів і
кредиту

Марусяк Наталія

Леонідівна _____

До захисту допущено

на засіданні кафедри

протокол № 15 від 30 травня 2023 р.

Зав. кафедрою _____ проф. Нікіфоров П.О.

Чернівці – 2023

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні основи грошових потоків підприємства	
1.1. Суть грошового потоку та його види	6
1.2. Особливості організації грошових потоків на підприємстві	11
Розділ 2. Оцінка організації грошових потоків КП «Чернівціводоканал»	18
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства	19
2.2. Аналіз руху грошових потоків ТДВ «Чернівціводоканал»	27
Розділ 3. Шляхи удосконалення організації грошових потоків КП «Чернівціводоканал»	34
3.1. Фактори впливу на формування та ефективність грошових потоків підприємства	34
3.2. Оптимізація грошових потоків підприємства»	38
Висновки	44
Список використаних джерел	49
Додатки	

ВСТУП

У сьогоденних динамічних умовах функціонування підприємств значною проблемою є нестача грошових коштів для виконання поточних зобов'язань. Це зумовлене недостатнім залученням грошових коштів, а також нераціональним їх використанням в господарській діяльності підприємства. Основою існування фінансових відносин будь-якого підприємства є грошові потоки, тому значна когорта науковців продовжують дослідження відносно питань сутності грошових потоків та процесу їх ефективного управління. Для забезпечення прибуткової діяльності підприємств керівникам необхідно здійснювати ефективне управління грошовими потоками. Грошові потоки обслуговують всі сфери діяльності підприємства, опосередковують оборот капіталу на всіх його стадіях, забезпечують ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість. Зокрема, платоспроможність і ліквідність прямо залежать від спроможності підприємства своєчасно і в необхідному обсязі формувати грошові потоки. Тому на підприємствах необхідна реалізація цілісної системи прогнозування, планування і контролю над його грошовими потоками. Тому сучасне дослідження організації грошових потоків є актуальним.

Поняття «грошовий потік» є дискусійним питанням серед багатьох учених-фінансистів. Внаслідок великої різноманітності поглядів щодо досліджуваного питання воно залишається недостатньо вивченим у науковому та практичному середовищі. Подальше дослідження сутності та основних принципів ефективного управління грошовими потоками підприємства необхідне, тому, що, що без наявності грошових потоків на підприємстві неможлива будь-яка його діяльність.

Теоретичні аспекти та принципи організації грошовими потоками розглянуті у працях Л.А. Бернстайна, Ю. Бригхема, Л. Гапенські, Р. Волкарда, Дж. Кейнса, Дж. Теннента та ін. Серед вітчизняних науковців, які досліджували ці питання, можна відмітити: І.О. Бланка, Ю.Б. Біндасову, Ю.О. Єрешко, Л.А. Лахтіонову, Г.В. Савицьку, О.О. Олійник, С.М. Семенову та ін.

Незважаючи на велику кількість праць, присвячених даному питанню, проблема організації грошових потоків на підприємстві в сучасних умовах залишається в недостатній мірі вивченою як з точки зору теоретичних основ, так і в частині практичного застосування. Існуючі підходи до визначення грошового потоку не розкривають його суті з точки зору руху коштів на сучасних підприємствах, не враховується взаємозв'язок організації грошових потоків із різними напрямками фінансової політики підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних засад руху грошових потоків підприємства та пошук ефективних напрямів їх організації на досліджуваному підприємстві.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення наступних **завдань**:

- вивчення сутності та видів грошових потоків підприємства;
- дослідження організації грошових потоків підприємства;
- оцінка організації грошових потоків КП «Чернівціводоканал»,
- визначення напрямів удосконалення організації грошових потоків підприємства.

Об'єктом дослідження є грошові потоки КП «Чернівціводоканал»

Предметом дослідження організація руху грошових потоків КП «Чернівціводоканал» у сучасних умовах господарювання.

Обов'язковим інструментом для досягнення мети є наступні **методи** дослідження: абстрактнологічний для теоретичних узагальнень та формулюванні висновків; семантичний аналіз для визначенні поняття „грошовий потік”; метод фінансових коефіцієнтів для аналізу фінансового стану та руху грошових потоків КП «Чернівціводоканал»; графічний метод для наочного зображення результатів досліджень. Також були використані такі методи, як спостереження, порівняння, синтез, ряди динаміки тощо.

Методичною базою є наукові дослідження українських і зарубіжних вчених, праці яких присвячені питанням організації руху грошових потоків підприємств. У дослідженні використані положення (стандарти)

бухгалтерського обліку, нормативно-правові акти, фінансова звітність підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота першого бакалаврського рівня складається із вступу, трьох розділів, висновків. Результати дослідження викладені на 48 сторінках, список використаних джерел становить 54 найменувань. Робота включає 13 таблиць, 8 рисунків та 4 додатка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Суть грошового потоку та його види

Словосполучення «грошовий потік» (Cash Flow), винайдено вченим В. Бівером, виникло в США в середині ХХ ст. Даний термін є англосаксонського походження, характеризує «рух грошових коштів, і використовується для вивчення можливої загрози банкрутства» [3]. Щоб зовнішній користувач зміг отримати показник, що не спотворений маніпуляціями зі звітністю, фінансові результати періоду і амортизаційні відрахування об'єднали в грошові потоки. Новий показник виявився більш об'єктивним відображенням фінансового результату, ніж прибуток, що публікується в звітах, а тому він швидко знайшов широке застосування в економічній практиці. Дослідження, здійснені Дж.Мейсон в 1971р. в США, засвідчили, що цей інструмент, сформований фінансовими аналітиками для власних потреб, був охоче прийнятий підприємцями й привів до появи нових форм фінансової звітності. Створена й відпрацьована методика розрахунку, аналізу та прогнозування грошових потоків підприємства, а термін “cash flow” отримав міжнародне визнання.

В економічній літературі немає однозначного визначення грошових потоків. Одні економісти Мартякова О., Єпіфанова І., Стащук О. визначають «грошовий потік як різницю між отриманими й виплаченими підприємством грошовими коштами за певний період часу»[17; 29; 49]. На думку О. Терещенко «грошовий потік характеризує як результат руху грошових коштів підприємства за той чи інший період часу, тобто в загальному вигляді це різниця між надходженнями грошових коштів та їх виплатами за період» [59, С. 125].

К. Крічевець дає таке визначення грошового потоку: “Грошовий потік являє собою надлишок коштів, наявний в необмеженому розпорядженні

підприємства... Є для керівництва підприємства насамперед масштабом вимірювання можливостей внутрішнього фінансування, а також: грошовий потік у загальному вигляді є перевищення сумарних готівкових грошових коштів підприємства над його готівковими витратами” [23]. Грошові потоки не розглядаються розгорнуто з точки зору структури та змісту, а це може призвести до їх неправильного оцінювання і, як наслідок, прийняття невірних управлінських рішень. Поняття грошового потоку зводиться до визначення запасу грошових коштів шляхом співставлення різноспрямованих потоків. Необхідно відрізнити поняття потоку від поняття запасу: потік - явище динамічне, співвідносне з плином часу, у той час як запас є статичним і вимірюється на певний момент часу. Грошовий потік відображає рух грошових коштів, а не їх запас, що розраховується як різниця між позитивними і негативними потоками.

І. Бланк в монографії “Управління грошовими потоками” визначає грошові потоки підприємства як “сукупність розподілених по інтервалах періоду часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов’язаний з факторами часу, ризику й ліквідності” [6].

Ю. Єрешко дається визначення грошового потоку «як обсяг грошових коштів, що отримує або виплачує підприємство протягом звітного або планованого періоду» [18]. Ці два визначення можна застосовувати при аналізі фінансової звітності, але для оперативного управління грошовий потік не обмежується плановим періодом, він безперервний, це динамічний показник. Грошовий потік не є обсягом грошових коштів, які надійшли або виплачені, це є процесом надходження і витрачання грошових ресурсів. Якщо уявити підприємство як живий організм, то грошові потоки будуть виконувати функцію системи кровообігу, і цей організм буде здоровим і зростаючим лише тоді, коли система управління грошовими потоками працює безперервно й ефективно.

Спостерігається тенденція ототожнення грошових і фінансових потоків підприємства: ці поняття часто використовують як синоніми, але є й інша точка зору. Так, наприклад, О. Шаманська ототожнює фінансові та грошові ресурси: “будь-які грошові відносини - одночасно і є фінансовими відносинами, а всі грошові ресурси (платіжні, інвестиційні, кредитні, податкові тощо) - фінансові ресурси ... Фінансові ресурси - це вся сукупність грошових коштів, які потенційно можуть бути використані й використовуються для здійснення фінансової діяльності та виконання фінансових (грошових) операцій суб'єктами господарювання та органами державної (муніципальної) влади і управління” [65]. Але поняття “грошові відносини” є ширшим поняттям ніж фінанси. До відносин, що визначають зміст категорії фінанси, належать грошові відносини, що виникають у процесі розширеного відтворення на всіх його стадіях. До фінансів підприємств належать відносини між державою і підприємством, пов'язані зі сплатою податків і зборів, фінансуванням і кредитуванням різних державних програм, між підприємством і комерційними банками, відносини з перерозподілу фінансових ресурсів між залежними компаніями, відносини між підприємствами в процесі їх діяльності при оплаті продукції тощо.

Поняття фінансового потоку нерозривно пов'язане з категорією фінанси. Фінанси - сукупність грошових розподільних відносин, що виникають в процесі формування, розподілу, перерозподілу та використання валового національного продукту і національного багатства. «Однією з ознак фінансів є фондування грошових коштів на державному, регіональному, приватногосподарському рівнях. У процесі своєї діяльності підприємства самостійно формують і використовують цільові фонди грошових коштів: статутний, резервні фонди, фонд оплати праці, фонди накопичення, соціального розвитку, амортизаційний, ремонтний фонди тощо. Держава формує систему централізованих фондів, що включаються до бюджету. Але частина фінансових відносин здійснюється не у фондовій формі: наприклад, відносини між дочірніми структурами, між підприємствами при оплаті

виробничих запасів і готової продукції тощо. Створення цільового грошового фонду не має на меті відокремлення відповідної частини грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства. Залишок грошових коштів на рахунках і в касі підприємства, як правило, менший сукупності сформованих фондів і фінансових ресурсів у нефондовій формі. Тому створення і використання фінансового фонду не завжди призводить до адекватного руху грошових коштів» [22].

Фінансовий потік є рухом фінансових ресурсів, під яким розуміється зміна їх кількості, вартості, форми, пропорцій, їх розподіл і перерозподіл між різними суб'єктами економіки. Таким чином, в процесі розподілу прибутку виникає фінансовий потік, пов'язаний з утворенням різних фондів підприємства, виплатою доходу учасникам (акціонерам), матеріальним стимулюванням працівників тощо. При цьому грошовий потік виникає лише тоді, коли відбувається витрачання грошових коштів з рахунків підприємства або з каси (в цьому випадку останні дві операції). З іншого боку, коли підприємство перераховує кошти в оплату отриманої продукції, вартість якої включає повну собівартість товару й прибуток, виникає грошовий потік, еквівалентний ціні товару, і фінансовий потік в сумі прибутку продавця.

Узагальнюючи вищезазначене можна зробити такі висновки:

- поняття „фінансовий потік” і „грошовий потік” не є тотожними один до одного;
- співвідношення грошових відносин і фінансів як їх частини визначають міру порівнянності фінансового і грошового потоків;
- зовнішній щодо підприємства фінансовий потік завжди буде викликати рух грошових коштів між контрагентами, у свою чергу, внутрішній фінансовий потік, пов'язаний з формуванням цільових фондів, не супроводжується рухом грошових коштів по рахунках і в касі підприємства.

Отже, грошовий потік підприємства - це рух (надходження і витрачання) грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках

і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг.

В економічній літературі наведена класифікація грошових потоків за різними ознаками. Найбільш повнішою є класифікація розроблена І.А. Бланком де представлено дев'ятнадцять класифікаційних ознак. Також обґрунтованими є класифікації Л. О. Лігоненко та Т. В. Ситник, більшість класифікаційних ознак якої співпадають із класифікацією І. А. Бланка [6]. Відповідно до класифікації вчених-фінансистів, у таблиці наведені наступні види грошових потоків (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Класифікація грошових потоків підприємства

Класифікаційна ознака за критеріями	Види грошових потоків
1. Масштаби обслуговування господарського процесу	– Грошовий потік по підприємству в цілому – Грошовий потік за окремими структурними підрозділами підприємства (центрами відповідальності та сферами відповідальності) – Грошовий потік по окремих господарських операціях
2. Напрямки руху грошових коштів	– Вхідний (позитивний) грошовий потік – Вихідний (від'ємний) грошовий потік
3. Види господарської діяльності	– Грошовий потік від операційної діяльності – Грошовий потік від інвестиційної діяльності – Грошовий потік від фінансової діяльності
4. Метод розрахунку об'єму грошового потоку	– Валовий грошовий потік – Чистий грошовий потік
5. Варіативність спрямування руху грошових коштів	– Стандартний грошовий потік – Нестандартний грошовий потік
6. Характер грошового потоку стосовно підприємства	– Внутрішній грошовий потік – Зовнішній грошовий потік
7. Рівень достатності об'єму грошового потоку	– Надлишковий грошовий потік – Оптимальний грошовий потік – Дефіцитний грошовий потік
8. Рівень збалансованості об'єму грошового потоку	– Збалансований грошовий потік – Незбалансований грошовий потік
9. Вартісна оцінка в часі	– Теперішній грошовий потік – Майбутній грошовий потік
10. Регулярність здійснення	– Регулярний грошовий потік – Нерегулярний грошовий потік
11. Стабільність часових інтервалів формування	– Регулярний грошовий потік з рівномірними часовими інтервалами – Регулярний грошовий потік з нерівномірними часовими інтервалами
12. Рівень передбачення	– Повністю передбачуваний грошовий потік – Недостатньо передбачуваний грошовий потік – Непередбачуваний грошовий потік

Класифікація істотно полегшує вивчення об'єкта та дає можливість розкрити чинники і оцінити їх вплив. «Для оцінки фінансово-економічної діяльності підприємств велику увагу приділяють грошовим потокам від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності» [14]. Проаналізувавши зміни грошових потоків від операційної діяльності можна оцінити ефективність основної діяльності підприємства.

За змінами грошових потоків від фінансової діяльності, можна дати оцінку надходженням грошових коштів від отриманих кредитів і позик, емісії акцій, а також виплатам, пов'язаним з виплатою дивідендів, сплатою заборгованості за отриманими кредитами.

Грошові потоки від інвестиційної діяльності відзеркалюють рух придбання та реалізації довгострокових (необоротних) активів, та короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Дослідження суті грошових потоків та їх класифікації, необхідно для ширшого дослідження управління руху грошових коштів, підвищення ступеня їх управління на підприємстві з метою забезпечення фінансової стійкості і розвитку підприємств.

1.2. Особливості організації грошових потоків підприємства

Організація грошових потоків підприємства є однією з основних складових загальної системи організації його фінансів. «Для підприємства, яке працює в ринкових умовах, головним є безперервний рух грошових коштів, який може забезпечити функціонування основної діяльності, оплату зобов'язань та здійснення соціального захисту працівників» [60]. Моніторинг руху грошових потоків дає інформацію про їх динаміку, суму перевищення надходжень над платежами, що допомагає зробити висновок про можливість внутрішнього фінансування.

Організація грошових потоків - один з найважливіших сегментів фінансової роботи на підприємстві, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку господарюючого суб'єкта. Загальна мета управління грошовими коштами - забезпечення збалансованості їх потоків, що дозволяє підтримувати достатній рівень платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

Нестача грошових потоків призводить до порушення фінансової стійкості. Якщо не вистачає власних фінансових ресурсів для фінансування запасів, то виникає потреба в залученні короткострокових та довгострокових кредитів, які необхідно погашати, а також сплачувати відсотки за їх використання.

Механізм організації грошових потоків підприємства слід розуміти як систему організації управлінського впливу, що проявляється у суб'єктно-об'єктних взаємозв'язках системи управління та здійснюється з метою досягнення поставлених перед ним цілей. Однією з основних проблем формування теоретичної концепції механізму управління є виявлення його протиріч, породжених, власне, принципами організації складних систем: організаційний процес у таких системах побудований на протилежних засадах та реалізується у протилежних тенденціях, тобто діалектично організованим процесом.

Організація грошових потоків включає сукупність цілей організації фінансів підприємства, як загальних так і специфічних:

- забезпечення своєчасно і в повному обсязі потреби підприємства у капіталі для фінансового забезпечення його операційної та інвестиційної діяльності;
- формування прийняттого рівня платоспроможності та ліквідності, а також запобігання формування чи розвитку фінансової кризи;
- збільшення вхідних грошових потоків, які є основним джерелом фінансування підприємства, та їх оптимізація у розрізі напрямків;
- скорочення фінансового циклу;

- підтримання рівноваги між формуванням резерву ліквідності та втраченими альтернативними можливостями отримати дохід;
- забезпечення ефективності використання грошових коштів підприємства через оптимальний розподіл за напрямками, у часі та просторі;
- скорочення витрат підприємства, які пов'язані із генеруванням його грошових потоків, насамперед із надходженням грошових потоків.

Обґрунтування мети та встановлення поточних завдань організації грошових потоків має здійснюватися із дотриманням таких правил:

- системність формування цільових фінансових показників та коефіцієнтів управління рухом грошових потоків відповідно мети та завдань стратегії та тактики управління грошовими потоками підприємства;
- «повнота та достовірність формування вхідної первинної інформації щодо управління грошовими потоками за напрямками такого управління - у розрізі вхідних та вихідних грошових потоків, грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства» [60];
- «забезпечення зіставності та інформативності фінансових показників та коефіцієнтів з метою їх адекватної статистичної та математичної обробки для обґрунтування та прийняття управлінських фінансових рішень фінансовим менеджером підприємства» [8];
- обґрунтування вибору методів обробки для адекватної консолідації вхідних первинних інформаційних ресурсів та подальшої ідентифікації на їх основі цільових орієнтирів моделі управління грошовими потоками суб'єкта господарювання;
- формування якісних та кількісних показників, що характеризують грошові потоки на основі визначення сукупності цільових фінансових показників, які є результатом відносно усталеної сукупності відособлених фінансових показників, що характеризують окремі аспекти руху грошових коштів підприємства;
- забезпечення можливості об'єктивного контролінгу системи цільових параметрів руху грошових коштів підприємства з метою постійного

- виконання управлінських фінансових рішень (контроль виконання плану, виявлення відхилень та проведення коригування параметрів грошових потоків);
- забезпечення прийнятності цільових параметрів грошових потоків для їх використання в управлінні грошовими потоками підприємства у майбутніх періодах.

Організація грошових потоків на підприємстві передбачає послідовне здійснення наступних етапів (рис. 1.1).

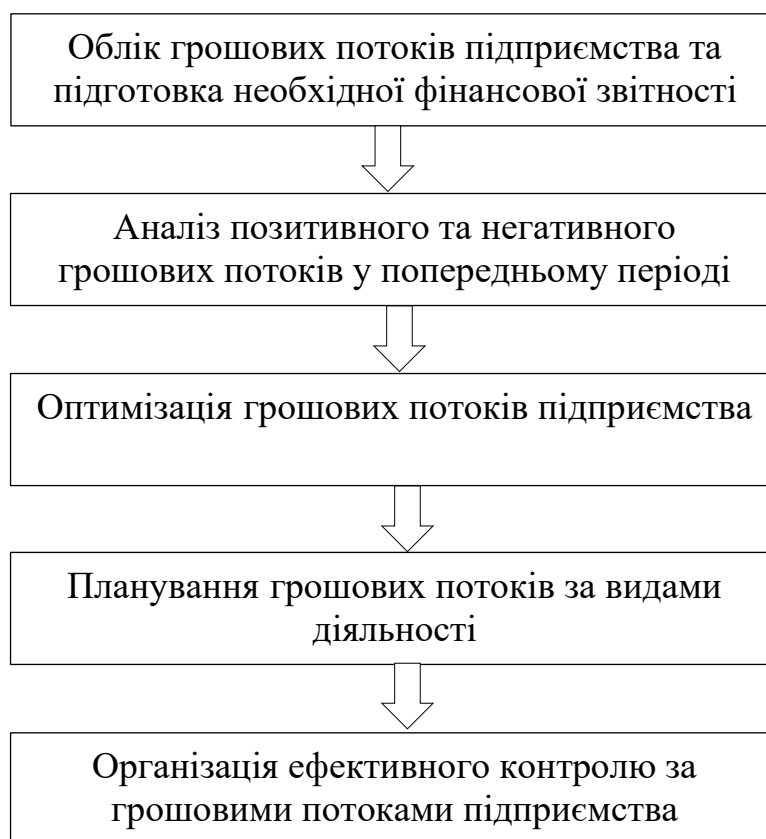

Рис.1.1. Етапи організації грошових потоків підприємства

1. Облік грошових потоків підприємства та підготовка необхідної фінансової звітності. Цей етап організації управління грошовими потоками підприємства реалізується, зазвичай, обліковою службою.

Основною метою цього етапу є підготовка необхідної інформації для діяльності фінансових менеджерів. У процесі цього етапу формується відповідна фінансова звітність. При цьому, на основі міжнародних стандартів обліку та практики, що склалася для підготовки фінансової звітності про рух

коштів, використовуються два основних методи - непрямий і прямий. Ці методи відрізняються повнотою надання даних про величину та види грошових потоків підприємства, вихідною інформацією для розробки фінансової звітності та інших параметрів.

2. Аналіз вхідного та вихідного грошових потоків у попередньому періоді. Виконання цього етапу очевидне, оскільки необхідно отримати відповідні дані про стан грошового потоку підприємства у попередньому періоді та визначити конкретні заходи на майбутнє. У ході аналізу вхідного та вихідного грошових потоків підприємства встановлюється, наскільки збалансовані вхідний та вихідний грошові потоки за обсягом та часом. У цьому питанні більшість підприємств виникають суттєві проблеми. Як правило, якщо потоки і збалансовані за обсягом, дуже часто вони не збалансовані за часом. Внаслідок надходження коштів значно запізнюється, а період виплати обов'язкових платежів уже настав. Розрив між надходженням та вибуттям коштів є однією з найсерйозніших проблем у системі грошових потоків підприємства. Вирішення цієї проблеми викликає необхідність оптимізації грошових потоків підприємства не тільки за обсягом, а також за часом надходження та вибуття. Однак через те, що практично всі підприємства знаходяться приблизно в однакових умовах щодо здійснення обов'язкових платежів, а надходження коштів залежить від багатьох факторів, у т.ч. таких, якими досить складно керувати, певна частина підприємств постійно потрапляє до «зони» абсолютної відсутності коштів.

Аналіз грошових потоків проводиться загалом по підприємству, у межах окремих видів господарської діяльності за окремими структурними підрозділами чи центрами відповідальності, якщо такі є для підприємства.

Порядок проведення аналізу вхідного та вихідного грошового потоків такий. Спочатку аналізується динаміка формування грошового потоку за окремими джерелами, видами господарської діяльності, структурними підрозділами. У цьому встановлюються темпи приросту вхідного потоку проти попередніми періодами, аналізується структура грошового потоку.

Потім проводиться аналіз вихідного грошового потоку за всіма основними напрямками вибуття коштів і визначається структура вихідного грошового потоку. Проводиться порівняння структури та обсягів грошового потоку звітного періоду з минулим періодом. Виконуючи аналіз вхідного та вихідного грошових потоків, доцільно оцінити як рух коштів вплинув на виробничо-збутову діяльність підприємства в цілому та його структурні підрозділи, змінилися обсяги, структура капіталу та активів підприємства, які зміни відбулися у діяльності персоналу підприємства, чи є суттєві переміщення до нього якісного складу та кількості. Потім, у процесі аналізу необхідно порівняти вхідний та вихідний грошові потоки та проаналізувати динаміку чистого грошового потоку, визначається значення чистого прибутку підприємства у формуванні чистого грошового потоку, встановлюється достатність амортизаційних відрахувань для відтворення основного капіталу підприємства, напрямки використання чистого прибутку та амортизаційних відрахувань.

У процесі аналізу вхідного та вихідного грошового потоку підприємства І.А. Бланк рекомендує визначати такий показник як коефіцієнт достатності чистого грошового потоку.

3. Оптимізація грошових потоків підприємства. Вона спрямовано підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства. У процесі оптимізації грошових потоків вирішуються завдання, пов'язані з виявленням резервів, які дозволяють: по-перше, знизити залежність підприємства від зовнішніх джерел коштів, по-друге, забезпечити збалансованість вхідних та вихідних грошових потоків як за обсягом, так і за періодом; по-третє, підвищити величину чистого грошового потоку підприємства.

4. Планування грошових потоків підприємства за видами господарської діяльності. Здійснення такого планування може бути досить точним у зв'язку з невизначеністю багатьох вихідних параметрів. Тому практично рекомендується здійснювати й не так планування, скільки прогнозування

вихідних і вихідних грошових потоків у кожному напрямку чи виду господарську діяльність. При цьому прогнозування грошових потоків за видами діяльності найкраще здійснювати на багатоваріантній основі. У цьому випадку буде можливість вибрати найкращий варіант під час зміни тих чи інших вихідних параметрів.

5. Організація ефективного контролю над здійсненням грошових потоків підприємства. Такий контроль дуже важливий у процесі управління грошовими потоками. Він дозволяє вчасно виявити відхилення від заданих параметрів, встановити причини відхилень та розробити відповідні схеми поведінки у тих чи інших умовах діяльності підприємства.

Варто зауважити, що для ефективного управління фінансами менеджери, які приймають управлінські рішення на кожному з етапів, мають володіти основами економіки, а фінансові менеджери – розуміти функціональні особливості бізнесу компанії. Непрофесійне управління фінансовими потоками часто призводить до появи так званих неврахованих збитків, або економічних збитків «альтернативних можливостей».

При управлінні грошовими потоками важливе значення має врахування особливостей, пов'язаних із фінансуванням потреби підприємства у капіталі для забезпечення вихідних грошових потоків у плановому періоді:

- фінансування вихідних інвестиційних потоків має здійснюватися за рахунок таких джерел (у порядку зменшення їх привабливості);

а) операційний грошовий потік та формування в результаті цього Free Cash Flow:

б) мобілізація капіталу в рамках фінансової діяльності або вхідні грошові потоки внаслідок фінансової діяльності;

в) дезінвестиції з метою оновлення необоротних активів шляхом ліквідації частини необоротних активів (вхідний інвестиційний грошовий потік - реалізація цінних паперів із інвестиційного портфеля, реалізація окремих об'єктів основних засобів) та купівля інших (зокрема, технічне переозброєння, перепрофілювання інвестиційного портфеля);

- фінансування інвестиційної діяльності за рахунок залучення додаткових фінансових ресурсів має здійснюватися шляхом мобілізації довгострокового капіталу (зокрема, фінансування основних засобів за фінансовим лізингом, розміщення корпоративних облігацій,) також може бути збільшення абсолютної величини власного капіталу за рахунок зовнішніх джерел (зокрема, отримання безповоротної фінансової допомоги, розміщення додаткової емісії корпоративних прав,);

- дезінвестиції мають здійснюватися насамперед з метою оптимізації структури розміщення та абсолютного обсягу необоротних активів (інвестицій) і є джерелом покриття вихідних інвестиційних грошових потоків у випадку неможливості підприємства покрити такі грошові потоки за рахунок внутрішніх чи зовнішніх фінансових ресурсів.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

КМ «ЧЕРНІВЦІВОДОКАНАЛ»

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

КП «Чернівціводоканал» є комунальним підприємством, власником якого є територіальна громада м. Чернівці. Згідно установчих документів, діяльність комунального підприємства передбачає:

- надання послуг з водопостачання та водовідведення населенню, комунально-побутовим, промисловим та іншим підприємствам, установам, організаціям;
- здійснення іншої господарської діяльності, передбаченої статутом.

Основна діяльність підприємства пов'язана із збором, очищенням та подачею води, у тому числі утримання та експлуатація систем вуличної розподільчої мережі міста Чернівці, подача питної води для населення та на комунально-побутові потреби підприємств, організацій, установ, очищення та доочищення питної води відповідними засобами, включаючи використання спеціальних речовин та прекурсорів.

Тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення, що здійснюються КП «Чернівціводоканал» регулюються державним регулятором, так як він є природнім монополістом та надає суспільно необхідні послуги.

Водопостачання м. Чернівці забезпечується водогоном «Дністер-Чернівці» та системою водозаборів на р. Прут (Рогізна, Ленківці-1, Очерет, Біла, Магала). Також у міста є дві окремі свердловини № 1 та № 643/83.

Діяльність підприємство здійснює завдяки наявним активам. Простежимо зміну їх складу у КП «Чернівціводоканал», табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Склад активів КП «Чернівціводоканал» за 2020–2022 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.			Зміна за 2022-2020рр.	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Необоротні активи	163780	383773	424 085	260305	158,94
Оборотні активи	69829	85627	100 449	30620	43,85
Активи	233589	469400	524 534	290945	124,55

Для водопостачання та водовідведення міста КП «Чернівціводоканал» необхідний значний обсяг необоротних активів, вартість яких за 2020-2022 рр. збільшилася на 260305 тис. грн. (158,94%). При чому значне зростання необоротних активів відбулося за останні два роки. Вартість оборотних активів є значно менше ніж необоротних: 69839 тис. грн. у 2020 р., 85627 тис. грн. 2021 рр., і 100449 тис. грн. у 2022 р. Тобто відбулося зростання за три роки на 30620 тис. грн. (48,85%).

Структура майна КП «Чернівціводоканал» наглядно представлена на рис. 2.1.

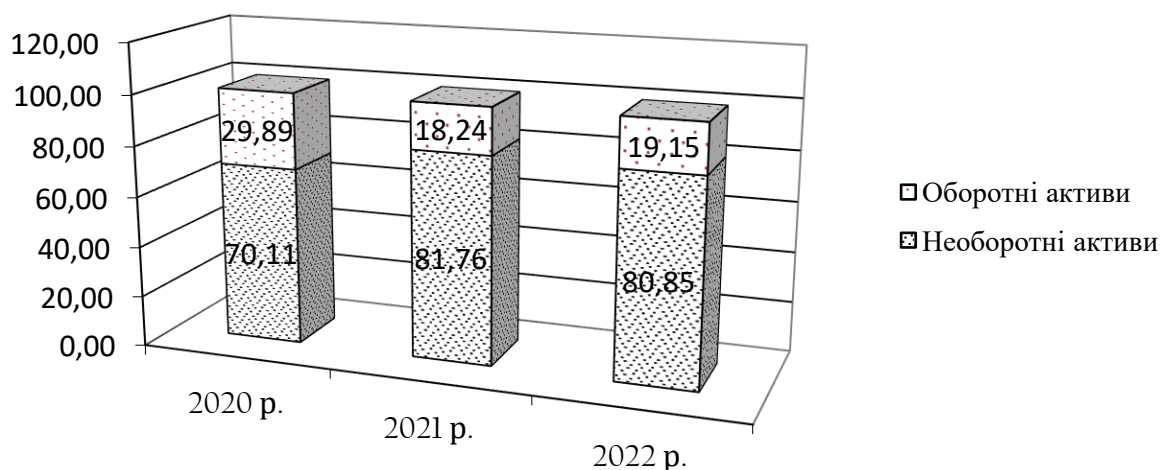

Рис. 2.1. Динаміка структури майна КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 рр.

Питома вага необоротних активів є переважаючою. Так у 2020 р. вона становила 70,11%, у 2021 р. збільшилася до 81,78 %, і у 2022 р. становила

80,85%. Частка оборотних активів має обернену тенденцію зменшувалася з 29,89% у 2020 р. до 18,24% у 2021 р. і у 2002 р. становила 19,15%.

Для повного аналізу проаналізуємо склад та динаміку необоротних активів КП «Чернівціводоканал», що представлений у табл. 2.2

Таблиця 2.2

Склад необоротних активів КП «Чернівціводоканал» у 2020 – 2022 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.			Зміна за 2022-2020рр.	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Нематеріальні активи	297	1015	951	654	220,20
Незавершені капітальні інвестиції	31524	25848	56299	24775	78,59
Основні засоби	131922	356893	366818	234896	178,06
Всього	163760	383773	424085	260325	158,97

У КП «Чернівціводоканал» є незначний обсяг нематеріальних активів, незавершені капітальні інвестиції та основні засоби. Вартість нематеріальних активів у 2020 р. їх вартість дорівнювала 297 тис. грн., у 2021 – 1015 тис. грн і у 2022 р. вартість зменшилася до 951 тис. грн. Вартість незавершених капітальних інвестицій стрімко зросла у 2022р.. У 2021 р. їх вартість зменшилася до 25848 тис. грн. і у 2022 зросла до 56299 тис. грн. Основні засоби найпереважаюча частка необоротних активів. Вартість їх у 2020-2022 рр. зростає. У 2021 р. зросла до 356893 тис. грн., у 2022 р. до 366818 тис. грн. За три роки її зростання зафіксоване на рівні 178,06%.

Для дослідження стану зносу та придатності основних засобів КП «Чернівціводоканал» розглянемо відносні показники, а саме коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності, що зображені на рис. 2.2.

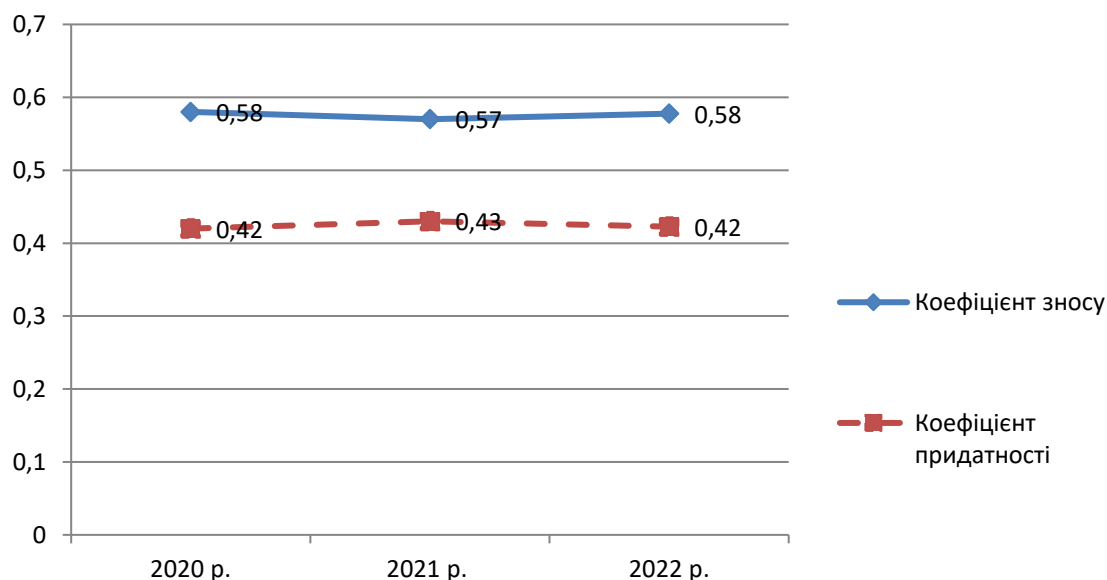

Рис. 2.3. Показники зносу та придатності основних засобів КП «Чернівціводоканал» у 2020–2022 рр.

У 2020 р. основні засоби були зношені на 58%, у 2021р. - на 57%, у 2022р. - на 58 %. В свою чергу придатність основних засобів була у 2020 р. на рівні 42%. у 2021 р - 41%, у 2022 р. дорівнювала знову 42%. Тобто поповнення основних засобів покриває лише їх теперішній знос і підприємство потребує значного оновлення основних засобів.

Діяльність підприємства не можлива без оборотних активів, склад та структура яких наглядно представлені у табл. 2.3., рис. 2.4.

Впродовж 2020-2022 років відбувалося зростання оборотних активів КП «Чернівціводоканал» на 30620 тис. грн. Оборотні активи зростали за рахунок збільшення величини всіх складових, крім грошових коштів. Запаси зросли на 5064 тис. грн.(70,79%), дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги на 15144 тис. грн.(30,73%), інша поточна дебіторська заборгованість на 9529 тис. грн.(150,87%), інші оборотні активи на 2220 тис. грн. (59,22%). В той же час грошові кошти та їх еквівалентів зменшилися на 1367 тис. грн.(59,22%), витрати майбутніх періодів на 68 тис. грн. (100%). Величина також зменшилася на 416 тис. грн. Як можна прослідкувати найбільша зміна оборотних активів в абсолютному виразі відбувається за рахунок зростання дебіторської заборгованості.

Таблиця 2.3

Динаміка складу оборотних активів
КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.			Зміна за 2022-2020 рр.	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Запаси	7154	7968	12218	5064	70,79
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	49286	47234	64430	15144	30,73
Дебіторська заборгованість з бюджетом	2			-2	-100,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	6316	13626	15845	9529	150,87
Гроші та їх еквіваленти	3254	14097	1887	-1367	-42,01
Витрати майбутніх періодів	68	54	0	-68	-100,00
Інші оборотні активи	3749	2647	5969	2220	59,22
Оборотні активи	69829	85627	100449	30620	43,85

На рис. 2.4. зображена структура оборотних активів КП «Чернівціводоканал» у 2020-2022 рр.

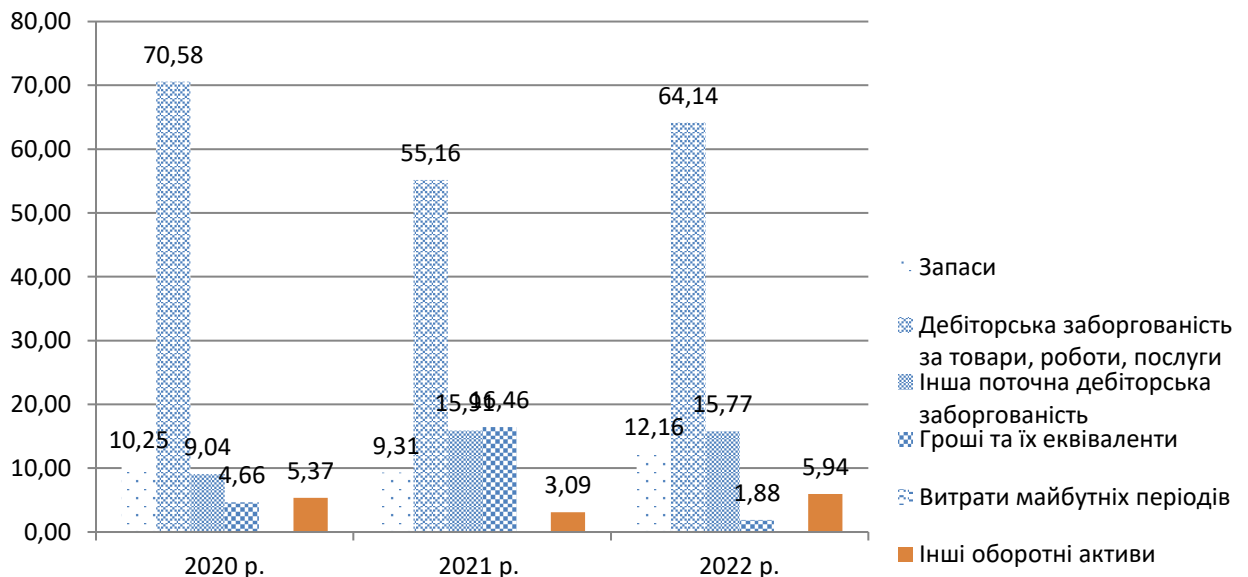

Рис. 2.5. Структура оборотного капіталу КП «Чернівціводоканал» за 2020-2022 рр.

Найбільша частка у оборотних активах належить залишкам дебіторської заборгованості за товари і послуги, так як споживачі послуг КП «Чернівціводоканал» вчасно за них не розраховуються. Її питома вага сягає у 2020 р. – 70,58%, у 2021 р. зменшилася до 55,16% загальної вартості оборотних активів, і 2022 р. була на рівні 64,14%. Значну частку у обсязі оборотних активів займають також інша поточна дебіторська заборгованість та запаси

Основними джерелами фінансування господарської діяльності КП «Чернівціводоканал» є власний і позиковий капітал, величина яких відображена в пасиві балансу, табл. 2.4, рис. 2.5.

Таблиця 2.4

Фінансові ресурси КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 рр.

Показники	На кінець року, тис. грн.			Зміна за 2022-2020 рр.	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Власні	163948	393634	441277	277329	169,16
Позикові	69641	75766	83257	13616	19,55
Всього	233589	469400	524534	290945	124,55

Відповідно до таблиці 2.4, обсяг фінансових ресурсів КП «Чернівціводоканал» значно збільшився. Це відбулося в основному за рахунок зростання власного капіталу за 2020-2022 рр. на 277329 тис. грн. (169,16%). Позиковий капітал КП «Чернівціводоканал» також зріс за три роки, але лише на 13616 тис. грн., тобто на 19,55%. Структура джерел фінансових ресурсів комунального підприємства у 2020-2022 рр. відображена на рис. 2.5.

В структурі джерел фінансових ресурсів КП «Чернівціводоканал» у 2020-2022 рр. найбільша частка належить власним, при чому їх частка постійно зростає. На кінець 2020 року частка власного капіталу дорівнювала 70,19 % всього капіталу підприємства, на кінець 2021 року його питома вага збільшилася до 83,86%, і у 2022 р. зросла 84,13%. Тобто у КП «Чернівціводоканал» основним джерелом фінансування капіталу є власні

фінансові ресурси. В той же час позикові кошти складають 29,81% у 2020 р., 16,14% у 2021 р., 15,87% у 2022 р.

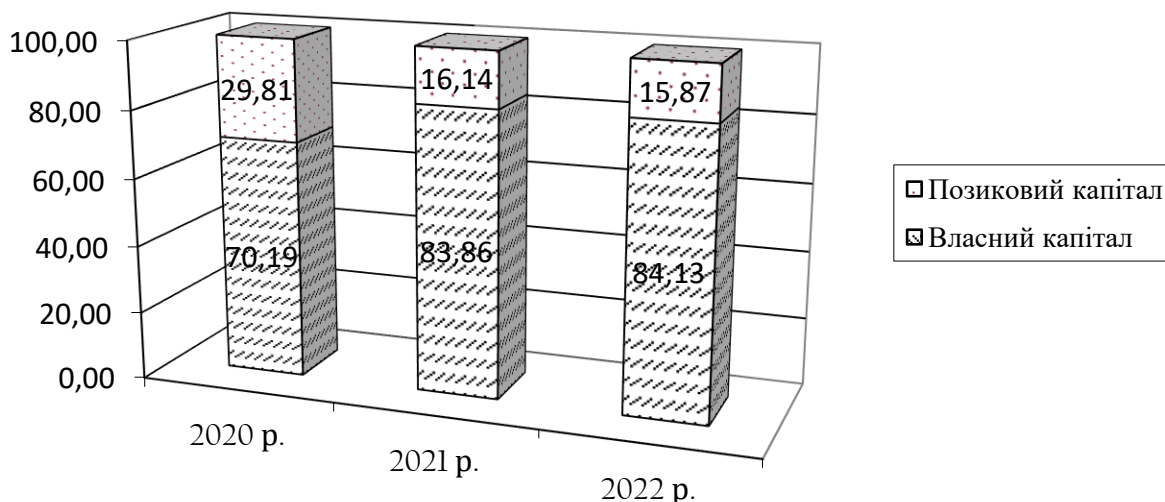

Рис. 2.4. Динаміка структури джерел фінансових ресурсів КП «Чернівціводоканал» за 2020 – 2022 рр.

В той же час власний капітал КП «Чернівціводоканал» щороку зідають збитки. Але для його підтримання поповнюється зареєстрований (статутний) капітал за рахунок міського бюджету. Так як для можливості надавати послуги з водокористування та водовідведення великій кількості споживачів м. Чернівці комунальне підприємство потребує фінансових ресурсів. У 2021 р. відбулася переоцінка активів комунального підприємства відповідно до їх справедливої вартості, що зумовило також зростання власного капіталу за рахунок капіталу у дооцінках.

Фінансово-економічну характеристику комунального підприємства можна доповнити показниками його фінансової результативності. В таблиці 2.5 зображено формування фінансових результатів КП «Чернівціводоканал».

Чистий дохід КП «Чернівціводоканал» з 148342 тис. грн., що був у 2020р. збільшився до 229719 тис. грн. у 2022 р. За 2020-2022 роки він зріс на 54,86 %. Собівартість реалізованої продукції зросла за три роки на 90600 тис. грн., 46,59%. Так як тарифи на послуги підприємства затверджуються регулюючим органом, то отриманий дохід КП «Чернівціводоканал» незважаючи на його збільшення не покриває зростання собівартості.

Таблиця 2.5

Фінансові результати КП «Чернівціводоканал» за 2020-2022 рр.

Показники	2020р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022-2020 рр. (+,-)	
				тис. грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції	148342	173033	229719	81377	54,86
Собівартість реалізованої продукції	194450	226969	285050	90600	46,59
Валовий прибуток (збиток)	-46109	-53936	-55331	-9222	20,00
Інші операційні доходи	56941	56427	60869	3928	6,90
Адміністративні витрати	12341	13482	15146	2805	22,73
Витрати на збут	7994	10391	9668	1674	20,94
Інші операційні витрати	2018	9178	8370	6352	314,77
Збиток від операційної діяльності	-11521	-30560	-27646	-16125	139,96
Інші фінансові доходи	323	196	0	-323	-100,00
Інші доходи	127	113	577	450	354,33
Фінансові витрати		8803	1747	-1747	-100
Інші витрати	0	11	1436	-1436	-100
Чистий фінансовий результат (збиток)	-11071	-36065	-30352	-19281	174,16

КП «Чернівціводоканал» щороку отримує валовий збиток: у 2020 р. у розмірі 46109 тис. грн., у 2020 р. у розмірі 53936 тис. грн., у 2022 р. у розмірі 55331 тис. грн. Інші операційні доходи підприємства зросли на 6,9%.

Адміністративні витрати КП «Чернівціводоканал» зросли на 22,73%, витрати на збут зросли на 20,94%. У той же час інші операційні витрати зросли на 314,77%. Збиток від операційної діяльності підприємства збільшився на 16125 тис. грн. У 2021 р. підприємство мало фінансові витрати у сумі 8803 тис. грн., у 2022 р. – 1747 тис. грн. Збиток як чистий фінансовий результат у 2022 р. збільшився на 19281 тис. грн. і становив 30352 тис. грн.

2.2. Аналіз руху грошових потоків КП «Чернівціводоканал»

Грошові потоки опосередковують всі напрямки діяльності підприємства, операційну, інвестиційну та фінансову. Аналіз грошових потоків може здійснюватися прямим та непрямим методами.

Використаємо під час аналізу руху грошових потоків КП «Чернівціводоканал» прямий метод та на основі даних «Звіту про рух грошових коштів» проаналізуємо грошові потоки в розрізі його видів діяльності. Звичайно основний рух грошових потоків виникає унаслідок основної операційної діяльності (табл. 2.6), (Додаток В).

Таблиця 2.6

Надходження і витрачання грошових коштів у результаті операційної діяльності КМ «Чернівціводоканал» за 2020–2022рр.

Показники	Роки, тис. грн.			(+,-)Відхилення 2022 -2020рр.	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Надходження від реалізації продукції	163759	205037	247392	83633	51,07
Повернення податків і зборів	511	5	0	-511	-100
Цільового фінансування	62388	55381	52755	-9633	-15,44
Надходження від повернення авансів	129	1182	93	-36	-27,91
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	323	196	307	-16	-4,95
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	21	69	75	54	257,14
Інші надходження	4283	6548	13329	9046	211,21
Витрачання на оплату: товарів, робіт, послуг	110511	133052	192845	82334	74,50
праці	67137	77152	76010	8873	13,22
відрахувань на соціальні заходи	18541	20823	20414	1873	10,10
зобов'язань з податків і зборів	32339	40669	44575	12236	37,84
Інші витрачання	16111	20954	14909	-1202	-7,46
Чистий рух коштів від операційної діяльності	-13225	-24242	-34802	-21577	163,15

Щороку у КП «Чернівціводоканал» зростають надходження від реалізації продукції, за 3 роки їх обсяг зріс на 83633 тис. грн. (51,07%). У 2022 р. підприємство отримало 247392 тис. грн. надходжень від реалізації продукції, 52755 тис. грн. цільового фінансування, 93 тис. грн. надходжень від повернення авансів, 307 тис. грн. надходжень від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках, 75 тис. грн. надходження від боржників неустойки (штрафів, пені) та 13329 тис. грн. інших надходжень. У комунального підприємства надходження від операційної діяльності зростають повільнішими темпами ніж зростання витрат, що зумовлює зростання від’ємне значення чистого грошового потоку від операційної діяльності.

Витрачання на оплату товарів, робіт послуг є основною статтею негативного грошового потоку, вони зросли за три роки на 82334 тис. грн.. Витрачання на оплату праці зросли на 8873 тис. грн., відрахування на соціальні заходи – на 1873 тис. грн., витрачання на сплату податків - на 12236 тис. грн. Інші витрачання зменшилися на 1202 тис. грн. Ці видатки і є основними чинниками зменшення чистого руху коштів в результаті операційної діяльності, рис. 2.5.

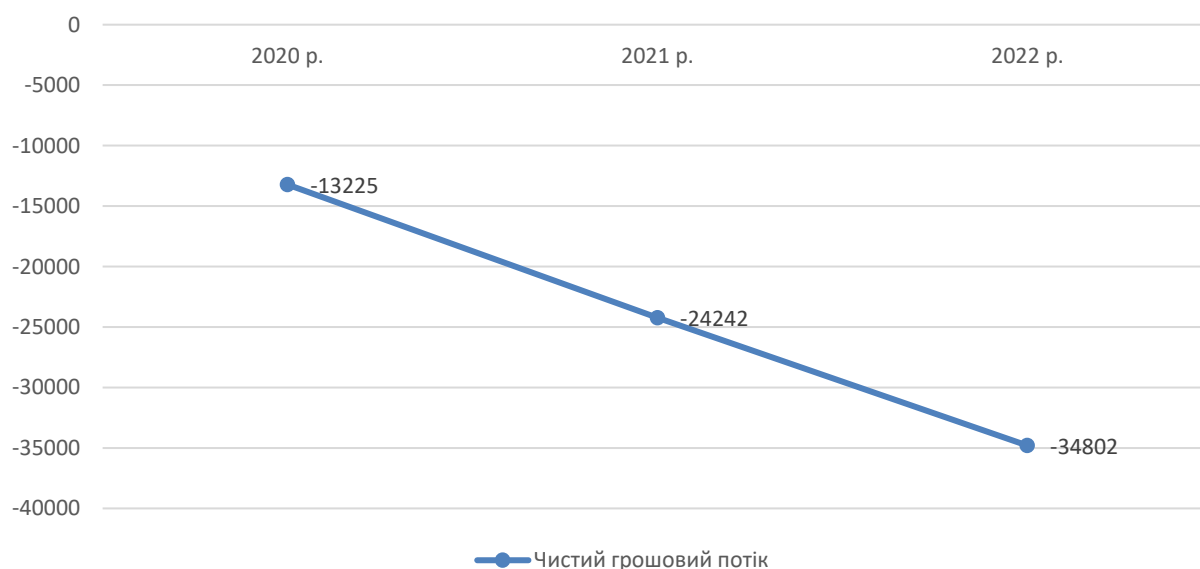

Рис. 2.5. Динаміка чистого грошового потоку від операційної діяльності КП «Чернівціводоканал» у 2020-2022 рр.

У 2022 р. порівняно з 2020 р. чистий рух коштів від операційної діяльності комунального підприємства має ще більш негативне значення: - 34802 тис. грн.

Проаналізуємо рух грошових коштів КП «Чернівціводоканал» у результаті інвестиційної діяльності, табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

Надходження і витрачання грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності КП «Чернівціводоканал» у 2020–2022 рр.

Показники	Рік, тис. грн.			Відхилення (+,-) 2022 -2020рр.	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	тис. грн.	%
Надходження від реалізації необоротних активів	7355	9770	0	-7355	-100
Витрачання на придбання фінансових інвестицій	10780	0	0	-10780	-100
Витрачання на придбання необоротних активів	6825	7606	52339	45514	666,87
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-19250	2164	-52339	-33089	171,89

Аналіз надходжень і витрачання грошових коштів комунального підприємства у результаті інвестиційної діяльності за 2020–2022 рр. показав, що щороку витрачаються певні кошти на оновлення основних засобів. У 2022 р. витрачання на придбання необоротних активів було найбільшим у сумі 52339 тис. грн., У попередні роки значно меншим у 2020 р. - 6825 тис. грн., у 2021 р. – 7606 тис. грн. На підприємстві пріоритетним напрямком інвестування є здійснення капітальних інвестицій в рамках оновлення основні засобів.

Щодо надходжень у результаті інвестиційної діяльності, КП «Чернівціводоканал» у 2020-2021 роках отримувало незначні надходження від реалізації необоротних активів. Тому величина витрачання від інвестиційної діяльності є переважно більшою ніж надходження, тому чистий грошовий потік має негативне значення 2020 та 2022 рр.

Для повної картини руху грошових потоків КП «Чернівціводоканал» проаналізуємо надходження і витрачання коштів в результаті фінансової діяльності, таблиця 2.8. Щороку за рахунок міського бюджету у підприємства збільшується зареєстрований капітал, тому можна спостерігати надходження від власного капіталу, що значно зросло, за три роки на 55803 тис. грн. Також у 2021 р. підприємство отримувало інші надходження у сумі 7068 тис. грн.

Таблиця 2.8

Надходження і витрачання грошових коштів у результаті фінансової діяльності КП «Чернівціводоканал» у 2020–2022 рр.

Показники	Рік, тис. грн.			Відхилення (+,-) 2022 -2020рр.	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Надходження від власного капіталу	21155	34656	76958	55803	263,78
Інші надходження	0	7068	0	0	0
Погашення позик	0		280	280	-100
Витрачання на сплату відсотків	0	8803	1747	1747	+100
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	21155	32921	74931	53776	254,2

У 2021 р. підприємству погасило позику у сумі 280 тис. грн. Також у 2021-2022 рр. має місце витрачання на сплату відсотків за кредитами. Чистий рух коштів у результаті фінансової діяльності має позитивне значення та щороку зростає. За три роки на 254,2 тис. грн.

Такий рух грошових потоків КП «Чернівціводоканал» впливає на платіжні можливості підприємства.

Узагальнено результати руху грошових коштів комунального підприємства відображено у таблиці 2.9, рис. 2.6.

Найвище значення чистого грошового потоку КП «Чернівціводоканал» було у 2021 р., воно мало позитивне значення, а у попередньому році та у наступному 2022 р. значення чистого грошового потоку від усіх видів

діяльності було негативним, тобто підприємство більше витратило коштів, ніж їх надходило.

Таблиця 2.9

Результати руху грошових потоків КП «Чернівціводоканал» у 2020–2022 рр.

Показники	Рік, тис. грн.			Відхилення (+,-) 2022 -2020 рр.	
	2020	2021	2022	тис. грн.	%
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-2410	10843	-12210	-9800	406,64
Залишок коштів на початок року	5574	3254	14097	8523	152,91
Залишок коштів на кінець року	3164	14097	1887	-1277	-40,36

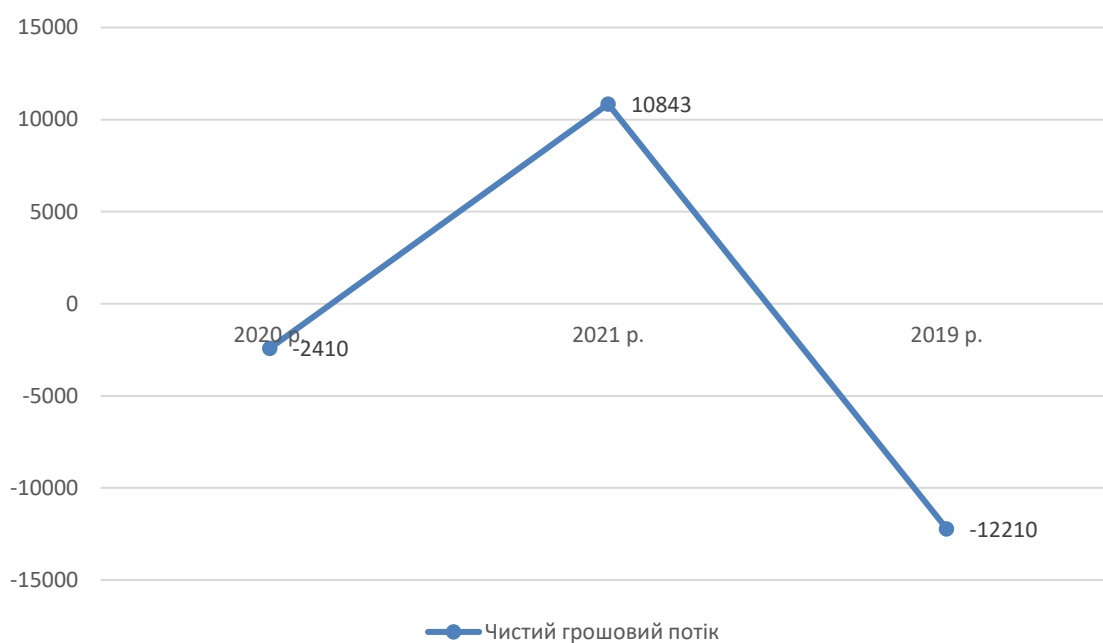

Рис. 2.6. Динаміка чистого грошового потоку КП «Чернівціводоканал» у 2020-2022 рр.

Також у 2021 р. у комунального підприємств був значний залишок грошових коштів у сумі 14097 тис. грн. У 2022 р. він вже дорівнював 1887 тис. грн.

Такий рух коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності комунального підприємства впливає на рівень його ліквідності та платоспроможності, таблиця 2.10.

Для дослідження стану ліквідності та платоспроможності КП «Чернівціводоканал» розглянемо відносні показники, що наглядно представлені на рис. 2.7.

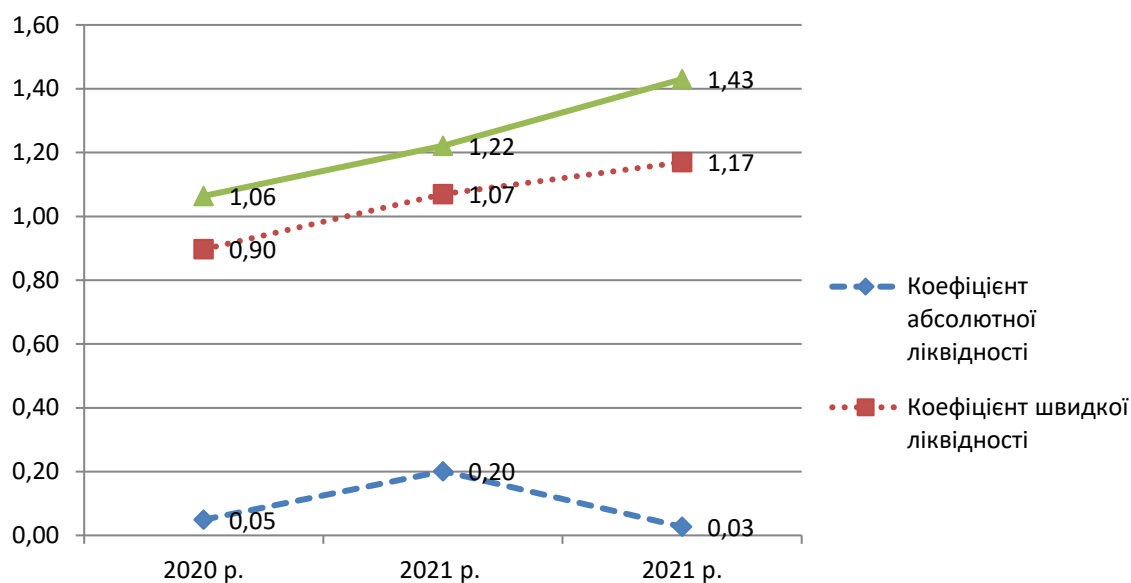

Рис. 2.7. Показників платоспроможності КП «Чернівціводоканал» у 2020–2022 рр.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства у 2020 та 2022 рр. має дуже низькі значення. Лише у 2021 р. його значення відповідало нормі.

Коефіцієнт швидкої ліквідності комунального підприємства має тенденцію до зростання. Зокрема у 2021 р від зріс до 1,07 і у 2022 р. до 1,17. Тобто його значення в межах нормативного значення.

Коефіцієнт загального покриття також зростає як і попередній показник. Якщо у 2020 р. він дорівнював 1,09 то у 2022 р. -1,45.

Обсяг та склад грошових потоків КП «Чернівціводоканал» великою мірою впливають і на його фінансову стійкість. У таблиці 2.10 відображено результати розрахунків основних показників, які характеризують рівень фінансової стійкості комунального підприємства.

Таблиця 2.11

Показники фінансової стійкості
КП «Чернівціводоканал» у 2020–2022 рр.

Показники	Роки			Відхилення (+,-) 2022- 2020 рр.
	2020	2021	2022	
Коефіцієнт фінансової стабільності	2,35	5,20	5,30	2,95
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,70	0,84	0,84	0,14
Коефіцієнт фінансового ризику	0,42	0,19	0,19	-0,24

Індикатори фінансової стійкості, а саме коефіцієнт фінансової стабільності, значення якого коливається в рамках 2,35-5,3; коефіцієнт фінансової незалежності, значення якого в межах 0,7-0,84; та коефіцієнт фінансового ризику (значення 0,42-0,19) засвідчили, що підприємство є більш менш фінансово стійким. Дані показники впродовж трьох років мають позитивну динаміку.

Отже, КП «Чернівціводоканал» незважаючи на негативний грошовий потік, завдячуючи підтримці міського бюджету має достатню фінансову стійкість та є певною мірою платоспроможним.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОШОВОГО ПОТОКУ КП «ЧЕРНІВЦІВОДОКАНАЛ»

3.2. Фактори впливу на формування та ефективність грошових потоків підприємства

Головна мета управління грошовими потоками підприємства полягає у виявленні рівня достатності коштів, оптимізація коштів, а також ефективне їх використання [1].

Першорядною передумовою реалізації оптимізації грошових потоків є вивчення факторів, що надають вплив на їх обсяги та характер формування у часі. Дані фактори поділяють на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх факторів належать [6, с. 64]:

1. Кон'юнктура товарного ринку. Переміни кон'юнктури даного ринку визначає зміну ключової складової позитивного грошового потоку підприємства – обсягу надходження коштів від продукції. Збільшення кон'юнктури товарного ринку, в сегменті якого підприємство виконує свою операційну діяльність, призводить до збільшення обсягу позитивного грошового потоку за цим видом господарської діяльності. І навпаки - регрес кон'юнктури породжує так званий «спазм ліквідності», що відображає викликану даним регресом тимчасову нестачу грошових коштів при накопиченні в підприємства значних запасів готової продукції, яка не може бути реалізована.

2. Кон'юнктура ринку. Характер цієї кон'юнктури впливає, переважно, на можливість формування грошових потоків за рахунок емісії акцій і облігацій підприємства. Крім цього, кон'юнктура фондового ринку встановлює можливість результативного застосування тимчасово вільного залишку грошових коштів, викликаного несинхроністю обсягів позитивного і

негативного грошових потоків підприємства у часі. Нарешті, кон'юнктура фондового ринку впливає на формування обсягів грошових потоків, що генеруються портфелем цінних паперів підприємства, у формі одержуваних відсотків і дивідендів.

3. Система оподаткування підприємства. Податкові платежі становлять суттєву частину обсягу негативного грошового потоку підприємства, а встановлений графік їх реалізації встановлює характер даного потоку в часі. За цій причині будь-які трансформації в податковій системі - поява нових видів податків, зміна ставок оподаткування, скасування або надання податкових пільг, перегляд графіка внесення податкових платежів - встановлюють належні зміни в обсязі та характері від'ємного грошового потоку суб'єкта господарювання.

4. Сформована практика кредитування постачальників і покупців продукції. Ця практика встановлює сформований порядок придбання продукції - на умовах її передоплати; за умов готівкового платежу («платежу проти документів»); на умовах відстрочення платежу (надання комерційного кредиту). Вплив даного фактора виявляється у формуванні як позитивного (при реалізації продукції), так і негативного (при закупівлі сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих) грошового потоку підприємства у часі.

5. Доступність фінансового кредиту. Така доступність багато в чому обумовлюється кон'юктурою, що сформувалася. кредитного ринку (з цієї причини даний фактор аналізується як зовнішній, що не бере до уваги рівень кредитоспроможності конкретних підприємств). В залежності від кон'юнктури даного ринку зростає або знижується обсяг пропозиції «коротких» або «довгих», «дорогих» або «дешевих» грошей, а відповідно і можливість формування грошових потоків підприємства за рахунок цього джерела (як позитивного - при отриманні фінансового кредиту, так і від'ємного - при його обслуговуванні та амортизації суми основного боргу).

6. Система здійснення розрахункових операцій суб'єктів

господарювання. Характер розрахункових операцій впливає на формування грошових потоків у часі: якщо розрахунок готівкою прискорює здійснення справжніх потоків, то розрахунок чеками, акредитивами та іншими платіжними документами ці потоки відповідно уповільнює.

7. Можливість залучення коштів безоплатного цільового фінансування. Подібною можливістю володіють як правило державні підприємства різного рівня підпорядкування. Вплив даного фактора виявляється в тому, що формуючи певний додатковий обсяг позитивного грошового потоку, він не викликає належного обсягу формування негативного грошового потоку підприємства.

До внутрішніх факторів належать [6, с. 83]:

1. Життєвий цикл підприємства. На різних стадіях справжнього життєвого циклу складаються не тільки різні обсяги грошових потоків, але і їх види (за структурою джерел формування позитивного грошового потоку). Характер поступального розвитку підприємства за стадіями життєвого циклу відіграє значну роль у прогнозуванні обсягів та видів грошових потоків.

2. Тривалість операційного циклу. Чим коротша тривалість даного циклу, тим більше обертів роблять кошти, інвестовані в оборотні активи, і, отже, тим більше обсяг і вища інтенсивність позитивного, і негативного грошових потоків підприємства. Нарощування обсягів грошових потоків при прискоренні операційного циклу як не тягне у себе зростання потреби у грошових коштах, інвестованих у оборотні активи, і навіть знижує розмір даної потреби.

3. Сезонність виробництва та реалізації продукції. За джерелами формування справжній чинник можна було б віднести до зовнішніх, проте технологічний прогрес дозволяє підприємству здійснювати безпосередній вплив на інтенсивність його прояву.

4. Невідкладність інвестиційних програм. Ступінь даної невідкладності формує потребу в обсязі належного негативного грошового потоку, збільшуючи поряд з цим потребу у формуванні позитивного грошового

потоків.

5. Амортизаційна політика підприємства. Обрані суб'єктом господарювання методи амортизації основних засобів та терміни амортизації нематеріальних активів формують різну інтенсивність амортизаційних потоків, що безпосередньо не обговорюються грошовими коштами. При виконанні прискореної амортизації активів підвищується частка амортизаційних відрахувань і, отже, знижується частка чистого прибутку підприємства.

6. Коефіцієнт операційного ліверіджу. Суттєво впливає на пропорції темпів зміни обсягу чистого грошового потоку та обсягу чистого грошового потоку та обсягу реалізації продукції. Механізм даного впливу у формуванні чистого прибутку підприємства.

7. Фінансовий менталітет власників та менеджерів підприємства. Вибір консервативних, помірних або агресивних принципів фінансування активів та реалізації інших фінансових операцій встановлює структура видів грошових потоків підприємства, обсяги страхових запасів окремих видів активів, рівень прибутковості фінансових інвестицій. Таким чином, управління грошовими потоками є істотним елементом фінансової політики підприємства, воно проходить через всю систему її управління. Важливість і значення управління грошовими потоками на підприємстві важко переоцінити, оскільки від його якості та результативності залежить не тільки його стійкість в конкретний період часу, а й здатність до подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгу перспективу.

Виходячи з вищенаведеного, можна доповнити даний перелік факторів, об'єднавши їх у групу фінансових факторів, які утворюють «фінансовий кругообіг» підприємства. Результати класифікації фінансових факторів наведено у таблиці 3.1.

Фактори, об'єднані у дану групу, досить численні й різноманітні. Їхній вплив на грошові потоки підприємства виявляється у операційній, інвестиційній, фінансовій діяльності. Необхідність враховувати вплив цих

факторів вимагає формування об'ємної й оперативної інформаційної бази.

Таблиця 3.1

Фінансові фактори, які впливають на грошові потоки підприємства

Зовнішні	Внутрішні
Фінансова політика	Фінансова стратегія підприємства
Стан фінансової системи	Необхідність інвестицій
Податкова політика держави	Залучення інвесторів
Кредитна політика	Амортизаційна політика підприємства
Практика здійснення розрахункових операцій	Тривалість фінансового циклу
Цільове фінансування або довгострокові безвідсоткові позики	Система розрахунків з контрагентами Фінансовий леверидж Ризик грошових потоків Платоспроможність підприємства Вартість капіталу Забезпечення підприємства фінансовими ресурсами

Дослідження перелічених факторів дозволить оцінити зовнішні можливості та внутрішні резерви формування грошових потоків підприємства у процесі їх організації.

3.2. Оптимізація грошових потоків підприємства

Однією з важливих проблем досліджуваного підприємства є дефіцит коштів, необхідних для здійснення ним своєї поточної господарської та інвестиційної діяльності. Однією з причин такого дефіциту є низька ефективність використання та залучення фінансових ресурсів, обмеженість застосовуваних у своїй фінансових інструментів, технологій і механізмів.

Багато керівників підприємств неефективно використовують таку можливість управління грошовими потоками, як їхня оптимізація.

«Оптимізація грошових потоків є процесом вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов та особливостей здійснення його господарської діяльності» [18]. У процесі оптимізації грошових потоків вирішуються такі завдання:

- виявлення та реалізація резервів, що дозволяють знизити залежність підприємства від зовнішніх джерел залучення коштів;
- забезпечення більш повної збалансованості позитивних і негативних грошових потоків у часі та за обсягами;
- забезпечення тіснішого взаємозв'язку грошових потоків за видами господарської діяльності підприємства;
- підвищення суми та якості чистого грошового потоку, що генерується господарською діяльністю підприємства.

Основними напрямками оптимізації грошового потоку КП «Чернівціводоканал» є:

- збалансування грошового потоку;
- синхронізація грошового потоку;
- планування та прогнозування грошового потоку.

«Під збалансуванням грошового потоку розуміють заходи щодо зростання обсягу позитивного грошового потоку в даний час» [21]. Для збалансованості надлишкового грошового потоку підприємства використовують методи зростання його інвестиційної активності (прискорення розробки та реалізації інвестиційних проектів; розширення сфери операційної діяльності підприємства; активне формування портфеля фінансових інвестицій і т.д.).

Для збалансованості дефіцитного грошового потоку використовують методи зі скорочення обсягу та складу реальних інвестиційних програм; відмова від фінансового інвестування, зниження суми постійних витрат підприємства. Так само для збалансованості дефіцитного грошового потоку часто використовується «Система прискорення-уповільнення платіжного обороту» [21], суть якої полягає у розробці на підприємстві організаційних

заходів у поточному періоді щодо прискорення залучення коштів та уповільнення їх виплат. «Система прискорення-уповільнення платіжного обороту» дозволяє вирішувати проблему збалансованості обсягів дефіцитного грошового потоку та підвищувати рівень абсолютної платоспроможності підприємства у короткостроковому періоді, але створює певні проблеми наростання дефіцитності цього потоку в наступних періодах. Тому паралельно з використанням механізму цієї системи необхідно розробляти заходи щодо забезпечення збалансованості негативного грошового потоку у довгостроковому періоді.

Для збалансованості у часі використовуються два основні методи: вирівнювання та синхронізація.

Вирівнювання грошових потоків спрямовано на згладжування їх обсягів у межах окремих інтервалів аналізованого періоду часу.

Цей метод оптимізації дозволяє усунути певною мірою сезонні та циклічні відмінності у формуванні грошових потоків (як позитивних, так і негативних). Результати застосування даного методу оптимізації грошових потоків у часі оцінюються за допомогою середньоквадратичного відхилення або коефіцієнта варіації, які в процесі оптимізації повинні знижуватися, а також за допомогою коефіцієнта кореляції, який у процесі оптимізації повинен прагнути до значенню "+1".

Синхронізація грошового потоку в часі – це забезпечення необхідного рівня платоспроможності підприємства, у кожному з інтервалів майбутнього періоду, шляхом регулювання притоків та відтоків грошових коштів та підтримки необхідного поточного залишку грошових коштів. Синхронізація надходжень та витрачання коштів за обсягом та у часі дозволяє задовольняти потреби підприємства у поточних грошових коштах, підтримувати на необхідному рівні поточний залишок коштів на рахунках підприємства та забезпечувати резерв інвестиційних ресурсів.

Необхідно чітко планувати та відстежувати синхронність надходження та витрачання коштів на підприємстві, тому головну роль в управлінні

грошовими потоками на комунальному підприємстві відіграє планування та прогнозування.

«Основним завданням фінансового планування є пошук найбільш вигідного та фінансово-стійкого варіанта фінансового плану (бюджету) підприємства» [25]. Фінансове планування коштів включає:

- розрахунок залишку коштів на початок періоду;
- підтримка поточного балансу грошових надходжень та виплат за період;
- розрахунок надлишкового або недостатнього грошового потоку за період та шляхи його реалізації;
- підтримка резерву коштів для забезпечення поточного, страхового та спекулятивного залишків на кінець періоду.

Слід зазначити, що плануванню має передувати фінансове прогнозування. Прогнозування в цьому випадку виступає як метод прорахування різних варіантів планів (оптимістичного, реалістичного, песимістичного), порівняння отриманих результатів і вибору оптимального.

«Фінансове прогнозування – це передбачення певної події, розробка на перспективу змін фінансового становища об'єкта загалом та його різних частин» [25]. Може здійснюватися як на основі екстраполяції минулого в майбутнє з урахуванням експертної оцінки тенденції зміни, так і прямого передбачення змін.

Проаналізувавши існуючі підходи до прогнозування грошового потоку, можна дійти невтішного висновку у тому, що планування і прогнозування грошового потоку зводиться до побудови прогнозу потоку коштів чи бюджету руху коштів у прогностичному періоді.

«Прогноз потоку коштів – це звіт, у якому відбиваються всі надходження та витрачання коштів у процесі очікуваних угод (операцій) за певний період. Прогноз здійснюється на певний період: на рік (з розбивкою по кварталах); на квартал (з розбивкою по місяцях); на місяць (з розбивкою за декадами)» [25].

«Загалом методика прогнозування грошових потоків включає:

1. Прогнозування фінансових надходжень у період.
2. Прогнозування відтоку коштів у період.
3. Розрахунок чистого грошового потоку (надлишку чи нестачі коштів).

За допомогою зіставлення прогнозованих грошових надходжень та виплат визначається чистий грошовий потік (позитивний або негативне сальдо).

4. Обчислення загальної потреби у короткостроковому фінансуванні чи інвестуванні. Визначається загальна потреба в короткостроковому фінансуванні чи інвестуванні» [38].

Прогнозування потоку коштів дозволяє передбачати дефіцит або надлишок коштів ще до їх виникнення і дає можливість за певний час скоригувати поведінку підприємства. За допомогою прогнозу (бюджету руху грошових коштів) можна контролювати та оптимізувати приплив і відтік грошових коштів, але особливу увагу слід приділяти точності прогнозованих показників, правильності відображення точного часу їх появи та їх взаємозв'язок з планованою виробничою, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Для планування грошових потоків підприємства найчастіше використовують два інструменти: платіжний календар та бюджет руху грошових коштів. Платіжний календар представляє собою короткостроковий прогноз надходжень та видатків підприємства. Він дозволяє максимально оптимізувати вхідні та вихідні потоки. Крім того за його допомогою можна визначити, які платежі є пріоритетними та великою мірою впливають на кінцевий фінансовий результат.

Формування планового бюджету руху грошових коштів полягає у формуванні його на конкретну планову дату або на визначений період із помісячним розподілом. Після складання такого бюджету, під час його реалізації, обов'язковим є його моніторинг з метою уникнення касових розривів. Формування та планування грошових потоків на КП «Чернівціводоканал» є необхідним та важливим процесом. Від раціональності

планування та використання грошових коштів залежить функціонування підприємства у близькій та далекій перспективі.

Таким чином, управління рухом грошима передбачає:

- регулярне проведення аналізу руху коштів;
- прогноз її руху;
- контроль та коригування руху грошових потоків;
- розробка оптимальних планів для ефективного використання грошових ресурсів.

Організація грошових потоків вимагає постійного моніторингу (системи стеження) рівномірності та синхронності формування позитивного та негативного грошового потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду.

ВИСНОВКИ

Основою існування фінансових відносин будь-якого підприємства є грошові потоки. Грошовий потік підприємства - це рух (надходження і витрачання) грошових коштів на розрахункових, валютних та інших рахунках і в касі підприємства в процесі його господарської діяльності, що в сукупності становить його грошовий обіг. Грошові потоки обслуговують всі сфери діяльності підприємства, опосередковують оборот капіталу на всіх його стадіях. «Для підприємства, яке працює в ринкових умовах, головним є безперервний рух грошових коштів, який може забезпечити функціонування основної діяльності, оплату зобов'язань та здійснення соціального захисту працівників»

Організація грошових потоків підприємства є однією з основних складових загальної системи організації його фінансів. Організація грошових потоків - один з найважливіших сегментів фінансової роботи на підприємстві, від ефективності організації якого залежать як поточні результати діяльності, так і майбутні темпи розвитку господарюючого суб'єкта. Загальна її мета - забезпечення збалансованості їх потоків, що дозволяє підтримувати достатній рівень платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

У практичній частині роботи досліджено фінансові показники КП «Чернівціводоканал».

Для водопостачання та водовідведення міста КП «Чернівціводоканал» необхідний значний обсяг необоротних активів, вартість яких за 2020-2022 рр. збільшилася на 260305 тис. грн. (158,94%). При чому значне зростання необоротних активів відбулося за останні два роки. Питома вага необоротних активів є переважаючою. Так у 2020 р. вона становила 70,11%, у 2021 р. збільшилася до 81,78 %, і у 2022 р. становила 80,85%. Частка оборотних активів має обернену тенденцію зменшувалася з 29,89% у 2020 р. до 18,24% у 2021 р. і у 2002 р. становила 19,15%.

Основна частка необоротних активів підприємства припадає на основні засоби. У 2020 р. вони були зношені на 58%, у 2021р. - на 57%, у 2022р. - на 58 %.

Оборотні активи зростали за рахунок збільшення величини всіх складових, крім грошових коштів. Як можна прослідкувати найбільша зміна оборотних активів в абсолютному виразі відбувається за рахунок зростання дебіторської заборгованості.

Найбільша частка у оборотних активах належить залишкам дебіторської заборгованості за товари і послуги, так як споживачі послуг КП «Чернівціводоканал» вчасно за них не розраховуються. Її питома вага сягає у 2020 р. – 70,58%, у 2021 р. зменшилася до 55,16% загальної вартості оборотних активів, і 2022 р. була на рівні 64,14%.

Обсяг фінансових ресурсів КП «Чернівціводоканал» за три роки значно збільшився. Це відбулося в основному за рахунок зростання власного капіталу за 2020-2022 рр. на 277329 тис. грн. (169,16%). Позиковий капітал КП «Чернівціводоканал» також зріс за три роки, але лише на 13616 тис. грн., тобто на 19,55%.

В структурі джерел фінансових ресурсів КП «Чернівціводоканал» у 2020-2022 рр. найбільша частка належить власним, при чому їх частка постійно зростає. На кінець 2020 року частка власного капіталу дорівнювала 70,19 % всього капіталу підприємства, на кінець 2021року його питома вага збільшилася до 83,86%, і у 2022 р. зросла 84,13%.

Чистий дохід КП «Чернівціводоканал» за 2020-2022 роки зріс на 54,86 %. Собівартість реалізованої продукції зросла за три роки на 46,59%. Так як тарифи на послуги підприємства затверджуються регулюючим органом, то отриманий дохід КП «Чернівціводоканал» незважаючи на його збільшення не покриває зростання собівартості. КП «Чернівціводоканал» щороку отримує валовий збиток. Взагалі збиток як чистий фінансовий результат у 2022 р. збільшився на 19281 тис. грн. і становив 30352 тис. грн.

Грошові потоки опосередковують, операційну, інвестиційну та фінансову діяльність підприємства. Звичайно основний рух грошових потоків виникає унаслідок основної операційної діяльності. Витрати основної діяльності значно перевищують надходження у результаті її здійснення тому щороку чистий грошовий потік у результаті операційної діяльності має негативне значення.

Аналіз надходжень і витрачання грошових коштів комунального підприємства у результаті інвестиційної діяльності за 2020–2022 рр. показав, що щороку витрачаються певні кошти на оновлення основних засобів. Щодо надходжень у результаті інвестиційної діяльності, КП «Чернівціводоканал» у 2020-2021 роках отримувало незначні надходження від реалізації необоротних активів. Тому величина витрачання від інвестиційної діяльності є переважно більшою ніж надходження, тому чистий грошовий потік має негативне значення 2020 та 2022 рр.

Аналіз руху грошових потоків КП «Чернівціводоканал» в результаті фінансової діяльності показав, що щороку за рахунок міського бюджету у підприємства збільшується зареєстрований капітал, тому можна спостерігати надходження від власного капіталу, які значно зросли, за три роки на 55803 тис. грн. Крім того у 2021 р. підприємство отримувало інші надходження у сумі 7068 тис. грн.

У 2021 р. підприємству погасило позику у сумі 280 тис. грн. Також у 2021-2022 рр. має місце витрачання на сплату відсотків за кредитами. Чистий рух коштів у результаті фінансової діяльності має позитивне значення та щороку зростає. За три роки на 254,2 тис. грн.

Найвище значення чистого грошового потоку КП «Чернівціводоканал» було у 2021 р., воно мало позитивне значення, а у попередньому році та у наступному 2022 р. значення чистого грошового потоку від усіх видів діяльності було негативним, тобто підприємство більше витрачало коштів, ніж їх надходило.

Такий рух грошових потоків КП «Чернівціводоканал» впливає на ліквідність та платоспроможність, фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства у 2020 та 2022 рр. має дуже низькі значення. Лише у 2021 р. його значення відповідало нормі.

Коефіцієнт швидкої ліквідності комунального підприємства та коефіцієнт загального покриття мають значення близькі до нормативних.

Індикатори фінансової стійкості, а саме коефіцієнт фінансової стабільності, значення якого коливається в рамках 2,35-5,3; коефіцієнт фінансової незалежності, значення якого в межах 0,7-0,84; та коефіцієнт фінансового ризику (значення 0,42-0,19) засвідчили, що підприємство є більш менш фінансово стійким. Дані показники впродовж трьох років мають позитивну динаміку.

КП «Чернівціводоканал» незважаючи на негативний грошовий потік, завдячуючи підтримці міського бюджету має достатню фінансову стійкість та є певною мірою платоспроможним.

На грошові потоки підприємства впливають зовнішні та внутрішні фактори, які утворюють «фінансовий кругообіг» підприємства. До зовнішніх факторів відносяться фінансова політика, стан фінансової системи, податкова політика держави, кредитна політика, практика здійснення розрахункових операцій, цільове фінансування або довгострокові безвідсоткові позики.

До внутрішніх факторів відносяться фінансова стратегія підприємства, необхідність інвестицій, залучення інвесторів, амортизаційна політика підприємства, тривалість фінансового циклу, система розрахунків з контрагентами, фінансовий леверидж, ризик грошових потоків, платоспроможність підприємства, вартість капіталу, забезпечення підприємства фінансовими ресурсами. Їхній вплив на грошові потоки підприємства виявляється у операційній, інвестиційній, фінансовій діяльності. Однією з важливих проблем досліджуваного підприємства є дефіцит коштів, необхідних для здійснення ним своєї поточної господарської та інвестиційної діяльності, тому грошовий потік комунального підприємства необхідно

оптимізувати.

Оптимізація грошових потоків є основою організації грошовими потоками підприємства та являє собою процес вибору найефективніших форм їх організації з урахуванням умов і особливостей здійснення господарської діяльності. Основними напрямками оптимізації грошового потоку КП «Чернівціводоканал» є:

- збалансування грошового потоку, тобто збільшення позитивного грошового потоку та зменшення негативного;
- синхронізація грошового потоку в часі для забезпечення платоспроможності;
- планування та прогнозування грошового потоку.

Для забезпечення планування грошових потоків підприємству необхідно використовувати два інструменти: платіжний календар та бюджет руху грошових коштів. Платіжний календар представляє собою короткостроковий прогноз надходжень та видатків підприємства. Він дозволяє максимально оптимізувати вхідні та вихідні потоки. Крім того за його допомогою можна визначити, які платежі є пріоритетними та великою мірою впливають на кінцевий фінансовий результат.

Отже оптимізувати грошові потоки (збільшити надходження та зменшити видатки) можна, по-перше, забезпечивши отримання додаткових надходжень від реалізації; отримання коштів від погашення дебіторської заборгованості; ранжування дебіторів, строків і обсягів погашення заборгованостей; перегляду часток авансової оплати; продажу основних засобів; продажу нематеріальних активів; залучення коштів від інвестиційних програм; залучення кредиторів тощо.

У той же час зменшити видатки можливо за допомогою: реструктуризації заборгованостей та боргів; оптимізації витрат та запасів; перегляду податкової політики; перегляду інвестиційних програм тощо.

Список використаних джерел

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражнік Л. В. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-ге видання, розшир. і допов. 2018. Полтава: РВ ПДАА. 350 с.
2. Артюх І. Значення та аналіз грошових коштів в умовах ринкової економіки. URL: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evu/2009_13/Artuh.pdf
3. Бівер В. Н. Фінансові показники як провісники невдачі, емпіричні дослідження у фінансовій звітності: Окремі дослідження *Додаток до журналу обліку досліджень*. 1996. №4. С. 71–127
4. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посібник, 2-ге вид. К.: КНЕУ, 2014. 592 с.
5. . Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. Т. 2. 2-е изд., перераб. и доп. К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. 624 с
6. Бланк И.А. Управление денежными потоками. Київ : Ника-Центр, Эльга, 2002. 736 с.
7. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс 2-е изд., перераб. и доп. К.: Ника-Центр, Эльга, 2004. 656 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навчальний посібник. Житомир: Рута, 2003. 680 с.
9. Васильченко З.М., Пірог Д.В. Теоретичні основи управління грошовими потоками банку. Економіка. Проблеми економічного становлення. Вісник № 1. 2010. № 1. С. 44–49.
10. Васюк Н.В. Управління, аналіз та оптимізація грошових потоків: теорія і методологія. Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка. № 5(4). Дніпропетровськ, 2011. С. 114–150.
11. Вареник В.М. Аналіз управління грошовими потоками в економіці України: аналітичний аспект. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». № 1. 2012. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=899>

12. Верба В.А. Загородніх. О.А. Проектний аналіз : підручник К. : КНЕУ, 2000. 322 с.
13. Геллер Є. Б. Аналіз основних методів процесу бюджетування на підприємств. *Агросвіт*. 2013. №19. С. 60–64.
14. Головка Т. В. Побудова процесу планування грошових потоків на підприємствах торгівлі. *Економіка та управління підприємствами*, 2017. Вип. I–II (65–66). С. 105–113.
15. Головка Т. Планування грошових потоків підприємства: нова парадигма. *Вісник КНТЕУ*, 2017. Вип. 4. С. 104–113.
16. Демчук Н.І. Євладенко, А.Ю. Теоретико-методичні засади діагностики фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 11. С. 36–41.
17. Спіфанова І.Ю. Вхідні та вихідні грошові потоки підприємства як економічна категорія *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні”*. Вінниця, 2013. С. 247–249.
18. Єрешко Ю.О. Сутність і структура механізму управління грошовими потоками підприємства. URL: <http://economy.kpi.ua/ru/node/239>
19. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999. Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
20. Іванчук О.В. Фінансовий аналіз: Навчально-методичний посібник. К.: Алерта, 2014. 768 с.
21. Іващенко А. І., Литвин І. С. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. *Економічна наука*, 2017. Вип. 2. С. 51–56.
22. Климченко О. В. Теоретичне визначення та класифікація грошових потоків підприємства *Ефективна економіка* № 9, 2013. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2336>
23. Крічевець К. Теоретичні основи контролінгу грошових потоків підприємства *Наука молода*. Т., 2007. Вип. 8. С.172–175.

- 24.Коваленко С.О. Сутність грошових потоків та їх роль в управлінні фінансами підприємств *Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського*. URL : www.nbuv.gov.ua
- 25.Колісник О. П., Замогильна А. В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Modern Economics: електронне наук. фахове видання з екон. наук*, 2020. Вип. 10. С. 60–65.
- 26.Колузанов К.В., Колузанова Н.О. Аналіз структури руху грошових потоків для прийняття довгострокових управлінських рішень *Економіка АПК*. 2013. № 12. С. 80—85.
- 27.Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія. Київ : КНЕУ, 2008. 387 с.
- 28.Литвинчук Т.В. Грошові потоки в системі правління підприємством *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. С. 86–90.
- 29.Мартякова О. В. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства *Наукові праці*. Донецьк, 2007. Вип.32 (126) : Серія: Економічна. С.158–162.
- 30.Майборода О.В. Оптимізація фінансових потоків промислового підприємства: теоретичні аспекти *Економіка розвитку*. Харків: ХНЕУ. 2012. №1 (51). С. 107—110.
- 31.Мельничук Г. С. Теоретичні аспекти аналізу грошових активів підприємства. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*, 2020. Вип. 2. С. 222–236.
- 32.Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536
- 33.Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / пер. З англ. за ред. С.Ф. Голова. К.: ФПБАУ, 1998. 736 с.

34. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7). Звіт про рух грошових коштів IASB від 01.01.2012. Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_019.
35. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник. К.: Київ. Нац. Торг. Ек. Ун-т, 2008. 514 с.
36. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. № 1(52). С. 245–249.
37. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
38. Некрасенко Л. А., Гнилосир І. М. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*, 2011. № 3. С. 118–120.
39. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник. К.: ЦУЛ, 2019. 504 с.
40. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси. К.: Основи, 1993. 383 с.
41. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 504 с.
42. Осовська Г.В., Юшкевич О.О., Завадський Й.С. Економічний словник. Київ : Кондор, 2007. 358 с
43. Перловська Н. В. Вдосконалення аналітичного інструментарію моніторингу управління грошовими потоками підприємства *Реформування економіки України: стан та перспективи*. К., 2008. С.115–117.
44. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент. Київ: КНЕУ. 2005. 536 с
45. Положення (стандарт) бухгалтерського облік URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>
46. Селівестрова Л., Скрипник О. Фінансовий аналіз. навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019 р. 274 с.

- 47.Скриль В. В., Ступенко К. Ю. Планування грошових потоків підприємства. Ефективна економіка, 2020, № 12.
48. Спільник І.В. Аналіз грошових потоків підприємства за даними фінансової звітності підприємства: значимість, мета, завдання. Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку: збірник наукових праць всеукр. наук.- практ. конф. (30 березня 2017 р., м. Тернопіль). 2017. С. 138– 140.
49. Стащук О.В. Хандучка А.М. Грошові потоки підприємства: суть та необхідність управління *Молодий учений*. 2014. № 6.
50. Тарасенко І. О., Любенко Н. М. Фінанси підприємств: підручник. К. : КНУТД, 2015. 360 с.
51. Томчук О. Ф. Звітність про рух грошових коштів як елемент інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит, 2020. Вип. 2. С. 368–375.
- 52.Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
- 53.Федишин М. П. Актуальні аспекти планування грошових потоків підприємств в сучасних умовах господарювання. Економіка, фінанси, право, 2013. Вип. 3. С. 26–28.
- 54.Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посібник. К.: Кондор. 2005. 400 с.
55. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2009. 320 с.
56. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Т.В. Калінеску, В.С. Альошкін, В.Г. Кудіна // Східноукр. нац. ун- т ім. В. Даля. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. 372 с.
57. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

58. Фінанси підприємств: Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін., Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 5-те вид., перероб. та допов. К.: КНЕУ. 2005. 547 с.
59. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / О.О. Терещенко, Я.І. Невмержицький, А.П. Куліш та ін.; За заг. ред. О.О. Терещенка. К.: КНЕУ, 2013. 312 с.
60. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів Укл. Н.І. Синькевич., С.М. Співак. Тернопіль: ТНТУім. І. Пулюя, 2016. 136. с.
61. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ За заг. ред. Шкільник І. О К. : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
62. Циган Р.М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4 (106). С. 150- 155.
63. Череп А. В., Гамова О.В., Козачок І. А. Фінансовий аналіз. навчальний посібник. К. : Кондор, 2020. 277 с.
64. Чушак-Голобородько А. М., Мокрицька М. І. Система ефективного управління фінансовими потоками підприємства. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*, 2014. Вип. 10(1). С. 77–81.
65. Шаманська О. І. Управління фінансовими ресурсами на підприємстві Наукові записки. Острог, 2007. Вип.9, ч.2. С.490–496
66. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник К.: Кондор, 2014 р. 196с.
67. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: АСК., 2016 р. 276 с.

Анотація

Погинайко М. В. Грошові потоки підприємства та їх організація. – Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого рівня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Чернівці, 2023.

У кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні та практичні аспекти організації грошових потоків підприємства. Розглянуто сутність грошових потоків, особливості їх організації. Надано фінансово-економічну характеристику діяльності КП «Чернівціводоканал», здійснено оцінку руху грошових потоків комунального підприємства. Охарактеризовано фактори впливу на формування та ефективність грошових потоків підприємства, визначено шляхи оптимізації грошових потоків КП «Чернівціводоканал».

Ключові слова: грошові потоки, платоспроможність, фінансова стійкість, чистий грошовий потік, позитивний грошовий потік, негативний грошовий потік, оптимізація грошових потоків.

Summary

Pohynaiko M. V. Cash flows of the enterprise and their organization. - Manuscript. Qualification work for obtaining the first level of higher education "bachelor" in specialty 072 «Finance, banking and insurance». Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2023.

The theoretical and practical aspects of the organization of cash flows of the enterprise are disclosed in the qualification work. The essence of cash flows, features of their organization are considered. The financial and economic characteristics of the activity of the ME «Chernivtsivodokanal» have been provided, and the cash flow of the utility company has been assessed. The influencing factors on the formation and efficiency of the company's cash flows are characterized, and the ways of optimizing the cash flows of ME «Chernivtsivodokanal» are determined.

Key words: cash flow, solvency, financial stability, net cash flow, positive cash flow, negative cash flow, cash flow optimization.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ М. В. Погинайко
(підпис)